

משמעות הגיור

1. מהר"ל מפראג, תפארת ישראל, פרק א: "ובפרק קמא דע"י (בי ע"ב) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן מלמד שהחזיר הקב"ה התורה על כל העולם, ולא רצו לקבלה עד שבאו ישראל וקבלוה. ובמדרש (ספרי ברכה) אמר מלמד שהחזיר הקב"ה את התורה לבני עשו ואמר להם רוצים אתם לקבל התורה ואמרו לו מה כתיב בה אמר להם לא תרצח אמרו לו כל ברכות של אותו איש ועל חרבך תחיה אין אנו רוצים לקבלה, אמר לבני ישמעאל רוצים אתם לקבל התורה אמרו לו מה כתיב בה אמר להם לא תגנוב אמרו לו כל ברכותיו של אותו איש והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו אין אנו רוצים לקבלה, ע"כ. בארו בזה הדברים אשר אמרנו כי מצות התורה שהם הפעולות הא-להיות מתיחסות אל ישראל, שלפי מעלת נפשם הם מוכנים אל הפעולות הא-להיות והם ביחוד להם, אבל עכו"ם מצד חסרונם ופחיתותם אינם ראויים לפעולות הא-להיות שהם המצוות, וזהו שהיה מחזיר התורה על כל אומה ולשון ועצם נפשם ממאן לקבל הפעולות הא-להיות כי אם ישראל היו מוכנים לתורה מצד מעלת נפשם. אמנם במדרש ביאר כי לא בלבד שהם אינם מוכנים לתורה שהם פעולות א-להיות אבל יש בהם הכנה אל הפך זה, ורצה לומר כי עשו וישמעאל היו מוכנים אל פעולות שהם הפך התורה וזה מצד ההכנה שבהם, כי אין ספק שברכתם לפי מה שהם היו מוכנים אליה בעצמם. ומה שזכר הכתוב הזה עשו וישמעאל, לומר כי עכו"ם ההם נפשם נוטה אל הקצה וכל שנוטה הכנת נפשו אל הקצה הוא רע. וזהו ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן, כי הש"י ראה כי פעולות התורה הם הדרכים הישרים הם דרכי ה', ראויים לאשר להם הכנה ממוצעת והיא התכונה הישרה, לא אל אשר תכונת נפשו נוטה אל הקצה ופעולות שלהם אינם ישרים... אמנם בגמרא לא אמרו רק שהם לא רצו לקבלה, והכוונה בזה כי אין ראוי להם התורה והמצוות שהם הפעולות והמעשים הא-להיים שאין נפשם מוכן לזה, כי אם ישראל מצד נפשם הא-להית ומפני זה ראוי להם הפעולות הא-להיות והם מצות התורה...."

2. מהר"ל מפראג, נצח ישראל, פרק יא: "ועתה יש לשאול, אחר שהוא יתברך רב חסד (שמות לד, ו), למה נתן עול תורה עלינו, ואין עול זה לטובת ישראל. אם לא נאמר כי כך גזר השם יתברך, כמו שסידר הבריאה כל אחד ואחד בסדר הראוי לו, שלא ישנה אחד מהם סדרו שנתן לכל אחד, כמו שתקנו (סנהדרין מב.) 'חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם', ואין ספק שחוק הזה נתן להם בגזירה, שכך גזר השם יתברך, וכך בעצמו נתן תורה לישראל, ונתן להם חוק, הם חקות התורה... ולכך אמרו ז"ל (שבת פח.) שאם לא היו מקבלים התורה היה הקדוש ברוך הוא מחזיר כל העולם לתוהו ובוהו, וכל מעשי בראשית היו תלויים ועומדים עד ששי בסיון, אם יקבלו ישראל התורה - מוטב, ואם לא - יחזיר כל העולם לתוהו ובוהו. וזה מפני כי אם אין כאן תורה, בטל חוק וסדר העולם מה שראוי לה להיות נוהג... ומאחר כי נתינת התורה הכרחי, כמו שהתבאר, ימשך אחר זה שבחר השם יתברך בישראל, מאחר שיש בהם תורתו. ודבר זה אין צריך ביאור כי התורה גורמת החבור עם ישראל... אמנם אם תאמר אפשר שתהיה התורה לאומה אחרת. דבר זה אל יעלה על דעת האדם, שהנמצאים בכלל יש לכל אחד ואחד סדר מיוחד אשר הוא סדרו מיוחד אליו, ואינו ראוי אותו סדר לאחר. כך סדר התורה והמצוות, אי אפשר רק לעם ישראל, עד שהתורה היה סדרם המיוחד להם, ולא אפשר זה לעם אחר. כאשר תראה בחוש, עם שהם מודים בתורה, עד גבולה לא באו לקיים אותה. וכל זה מוכח כי אין התורה חלקם כלל. וכל זה בארו חכמים באמונתם במסכת עבודה זרה (ב ע"ב), ובכמה מקומות, על הכתוב (דברים לג, ב) 'ה' מסיני בא וגו'', מלמד שהחזיר הקב"ה את התורה על כל האומות ולא רצו לקבלה רק ישראל... ומעתה התבאר כי בחירת ישראל הוא הכרחי לפי סדר המציאות בשביל התורה; שאי אפשר לעולם בלא תורה, ואי אפשר שתהיה התורה זולת לישראל... ובפרק רבי עקיבא (שבת פח.) 'ויתיצבו בתחתית ההר' (שמות יט, יז), אמר רב אבדימי בר חמא, מלמד שכפה עליהם הר כגיגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם... וביאור ענין זה, אף על גב שכבר אמרו 'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז), ואם כן למה הוצרך לכפות עליהם הר כגיגית. אלא הטעם כי קבלת התורה הכרחי, ואילו היו מקבלים עליהם את התורה מרצונם, היו סבורים כי הדבר תולה בדעתם, ואפשר שיהיה פירוד לדבר זה, שאם לא ישמרו התורה יהא בטול לנתינתה. אבל עתה שהיתה קבלת התורה הכרחי, אם כן אי אפשר שיהיה בטול והסרה לדבר זה, כי אם נתינת התורה וקבלתה מחויב, כל שכן שמחויב שלא תהא בטול לתורה."

3. מהר"ל מפראג, תפארת ישראל, פרק א: "ואל יקשה אם כן הגר איך אפשר שיהיה מקבל התורה כאשר יש לו תכונה נפשית שאינה טובה, אין זה קשיא כלל כי מאחר שבא להתגייר הנה יש לו תכונה ישראלית, וכאשר נתגייר נעשה טפל לאומה הישראלית והרי הוא כמות. ועם כל זה אמרו (נדה מ"ג ע"א) קשים גרים לישראל כמו ספחת כי הספחת מזוג אינו טוב ומקלקל הבשר שיש לו מזג טוב."

4. רמח"ל, בספרו "דרך הי", חלק ב, פרק ד, אות א-ג: "אדם הראשון קודם חטאו היה במצב עליון מאד ממה שהוא האדם עתה... ומדריגת האנושיות לפי המצב ההוא היתה מדריגה נכבדת מאד, ראויה למעלה רמה נצחיית כמו"ש. ואלו לא היה חוטא, היה משתלם ומתעלה עוד עליו על עליו. והנה באותו המצב הטוב היה לו להוליד תולדות, מספר משוער מחכמתו ית', על פי אמתת מה שראוי לשלימות הנהנים בטובו ית', והיו כלם נהנים עמו בטוב ההוא. ואמנם התולדות האלה שהיה ראוי שיוליד, נגזרו ושוערו מלפניו ית' משוערים בהדרגות מיוחדות, פירוש שיהיה בהם ראשיים ונטפלים, שרשים וענפים, נמשכים זה אחר זה בסדר מיוחד כאילנות (בענפיהם) [וענפיהם] ומספר האילנות ומספר הענפים הכל משוער בתכלית הדקדוק. והנה בחטאו ירד מאד ממדריגתו, ונכלל מן החשך והעכירות שיעור גדול וכמשי"ל. וכלל המין האנושי ירד ממדריגתו ועמד במדרגה שפלה מאד, בלתי ראויה למעלה הרמה הנצחיית שהתעתד לה בראשונה, ולא נשאר מזומן ומוכן אלא למדריגה פחותה ממנה פחיתות רב, ובבחינה זאת הוליד תולדות בעולם, כלם במדרגה השפלה הזאת שזכרנו. ואמנם אעפ"כ לא חדל מהמצא בכלל מדריגת המין האנושי מצד שרשו האמיתי, בחינה עליונה מן הבחינה שהיה המין הזה אז בזמן קלקולו. ולא נדחה אדה"ר לגמרי שלא יוכל לשוב אל המדריגה העליונה, אבל נמצא בפועל במדריגה השפלה ובבחינה כחניות אל המדריגה העליונה. והנה נתן האדון ב"ה לפני התולדות ההם שנמצאו באותו הזמן, את הבחירה, שיתחזקו וישתדלו להתעלות מן המדריגה השפלה ולשים עצמם במדריגה העליונה. **והניח להם זמן לדבר, כמו ששיערה החכמה העליונה היותו נאות להשתדלות הזה...** והנה ראתה החכמה העליונה היות ראוי שזה ההשתדלות יתחלק לשרשי וענפי. פירוש - שיהיה בתחלה זמן ההשתדלות לשרשים שבתולדות, ואחר כך לענפים שבהם. והיינו כי המין האנושי כלו היה צריך עדיין שיקבע ענינו כראוי, ויתקון מן הקלקולים שנהיו בו. ולפי סדר ההדרגה, הנה היה ראוי שיוקבעו בראשונה, שרשיהם וראשיהם של תולדות האדם, לעמוד במדריגה מתוקנת, ויעמדו בה הם וענפיהם, כי הענפים ימשכו תמיד אחר השרש. והנה הגביל הזמן להשתדלות השרשי הזה, שמי שיזכה [מכלל הנמצאים באותם הזמנים שהיה שער זה נפתח והיה בידם להגיע לזה הענין] ויכין את עצמו כראוי, יקבע לשרש אחד טוב ויקר, מוכן למעלה הרמה, הראויה למי שהוא אדם במצב הטוב ולא אדם במצב המקולקל. וכן ישיג שיותן לו להוציא תולדותיו הראוים לו, כלם בבחינתו, פירוש - באותה המדריגה והמצב שכבר השיג הוא בשרשיותו. **והיה הזמן הזה מאדה"ר עד זמן הפלגה.** והנה כל אותו הזמן לא חדלו צדיקים דורשים האמת לרבים, כגון, חנוך מתושלח שם ועבר, ומזהירים אותם שיתקנו את עצמם. **וכיון שנתמלא סאתם של הבריות, בזמן הפלגה, שפט במדת משפטו ית' היות ראוי שיגמרו זמן ההשתדלות השרשי, ויהיה קצם של הדברים, שיקבע מה שראוי ליקבע בבחינת השרשים, לפי מה שכבר נתגלגל ונהיה עד עת הקץ ההוא. ואז השגיח ית"ש על כל בני האדם, וראה כל המדריגות שהיה ראוי שיקבעו בהם האנשים ההם כפי מעשיהם, וקבעם בהם בבחינתם השרשיית כמ"ש.** והנה כפי מה שהונחו הם, כן נגזר עליהם שיהיו מוציאים התולדות, כפי מה שכבר שוער שהיה ראוי לשרש ההוא. ונמצאו כלם מינים קבועים בעולם, כל אחד בחוקו וטבעו, ככל שאר המינים שבבריות, וניתן להם להוציא תולדותיהם בחקם ובבחינתם ככל שאר המינים. ואמנם נמצאו כלם לפי המשפט העליון, ראויים לישאר במדריגת האנושית השפלה שהגיעו לה אדה"ר ותולדותיו מפני החטא, ולא גבוהים מזה כלל. **ואברהם לבדו נבחר במעשיו ונתעלה, ונקבע להיות אילן מעולה ויקר, כפי מציאות האנושית במדריגתו העליונה, וניתן לו להוציא ענפיו כפי חקו.** ואז נתחלק העולם לעי אומות, כל אחד מהם במדריגה ידועה, אבל כלם בבחינה האנושיות בשפלותו, וישראל בבחינת האנושיות בעליו. והנה אחר הענין הזה נסתם שער השרשים, והתחיל הגלגול וההנהגה בענפים, כל אחד לפי ענינו. ונמצא שאע"פ שלכאורה נראה ענינו עתה וענין הקודמים שוה, באמת איננו כך. אלא עד הפלגה היה הזמן שרשי האנושיות, ונתגלגלו הדברים בבחינה זו. וכשהגיע קץ זמן זה, נקבע הדבר כפי המשפט, והתחיל זמן אחר שהוא זמן הענפים, שעודנו בו עתה".

5. רמח"ל שם, אות ד: "ומרוב טובו וחסדו ית', גזר ונתן מקום אפילו לענפי שאר האומות, שבבחירתם ומעשיהם יעקרו עצמם משרשם, ויוכללו בענפיו של אברהם איבנו ע"ה אם ירצו. והוא מה שעשהו ית"ש לאברהם אב לגרים, ואמר לו, ונברכו בך כל משפחות האדמה. **ואולם אם לא ישתדלו בזה, ישארו תחת אילנותיהם השרשיים כפי ענינם הטבעיים.**"

6. מסי' שבת קמו, ע"א: "ישראל שעמדו על הר סיני - פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני - לא פסקה זוהמתן. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: גרים מאי? - אמר ליה: אף על גב דאינהו לא הוו, מזליהו הוו, דכתיב 'את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה וגו'".

7. מסי' מגילה ג, ע"א: "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדלה נפלה עליהם ויברחו בהחבא. מאן נינהו אנשים? - אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא: זה חגי זכריה ומלאכי, אינהו עדיפי מיניה, ואיהו עדיף מיניה. אינהו עדיפי מיניה - דאינהו נביאי, ואיהו לאו נביא. איהו עדיף מיניה - דאיהו חזא ואינהו לא חזו. - וכי מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעיתו? אף על גב דאינהו לא חזו - מזליהו חזו".

8. רש"י שם: "מזליהו - שר של כל אדם למעלה".